

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 สรุปผลการวิจัย มีดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ด้านสภาพแวดล้อมจำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) สำหรับศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการทดสอบค่าที (t -test) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

5.1.1 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87, S.D.=0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหาร ($\bar{X}=3.96, S.D.=0.50$) ด้านวิชาการ ($\bar{X}=3.86, S.D.=0.48$) และด้านกายภาพ ($\bar{X}=3.80, S.D.=0.49$) แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านกายภาพ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80, S.D.=0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 19 ข้อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกคือ 1) อาคารเรียนและอาคารประกอบอื่น ๆ มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ($\bar{X}=4.12, S.D.=0.66$) 2) ห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ที่นักเรียนเข้าทำกิจกรรมมีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.00, S.D.=0.59$) 3) บริเวณโรงเรียนมีการตกแต่ง ไม้ดอกไม้ประดับ มีความร่มรื่น สวยงาม ($\bar{X}=3.98, S.D.=0.71$) 4) โรงเรียนมีอุปกรณ์สำหรับ

รับประทานอาหารและมีจำนวนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.96, S.D.=0.73$) 5) บริเวณโรงเรียน เช่น สนาม บริเวณทางเท้า ถนน มีความสะอาด ปราศจาก ขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.81, S.D.=0.73$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีห้องพิเศษอื่น ๆ จำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.42, S.D.=0.89$) และห้องน้ำ ห้องส้วมในโรงเรียน มีความสะอาดปราศจากกลิ่นเหม็น ($\bar{X}=3.52, S.D.=0.81$)

2) ด้านการบริหาร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96, S.D.=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกคือ 1) โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.16, S.D.=0.63$) 2) โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.12, S.D.=0.70$) 3) โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ($\bar{X}=4.11, S.D.=0.75$) 4) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนจัดและเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม ($\bar{X}=4.06, S.D.=0.68$) 5) โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการ ($\bar{X}=4.06, S.D.=0.75$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน ($\bar{X}=3.67, S.D.=0.82$) และโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.76, S.D.=0.64$)

3) ด้านวิชาการ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86, S.D.=0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 14 ข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกคือ 1) โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.21, S.D.=0.72$) 2) โรงเรียนให้ความสนใจและอำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียน ($\bar{X}=4.12, S.D.=0.68$) 3) ครูให้ความสนใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ($\bar{X}=4.03, S.D.=0.62$) 4) ครูให้ความสนใจและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ($\bar{X}=4.01, S.D.=0.70$) 5) ครูส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ($\bar{X}=3.99, S.D.=0.76$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีโอกาสประเมินผลการสอนของครู ($\bar{X}=2.82, S.D.=0.78$) และนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ ($\bar{X}=3.68, S.D.=0.74$)

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานที่ตั้งของ โรงเรียน พบว่า ในภาพรวม

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาล มีระดับความเหมาะสมมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเทศบาล ส่วนด้านการบริหาร และด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบในการวิจัย ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย ดังรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นำพล คารมปราชญ์ (2538 : 44) ที่ศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรหาร เทียมเมฆ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว โดยรวม และด้าน วิชาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ที่จะต้องมีความพร้อมทั้งด้านสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร ซึ่งจะต้องมีความเพียงพอ และมีความสามารถสำหรับรองรับงานและจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภาพรวมในแต่ละ ด้านดังนี้

1) ด้านกายภาพ พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ในภาพรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เป็นอันดับสุดท้ายเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงคือ อาคารเรียนและอาคารประกอบอื่น ๆ มีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย รองลงมาคือห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ ที่นักเรียนเข้าทำกิจกรรมมีแสงสว่างเพียงพอ บริเวณมีการตกแต่ง ไม้ดอก ไม้ประดับ มีความร่มรื่น สวยงาม มีอุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารและมีจำนวนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างอาคารเรียนหรืออาคารประกอบซึ่งได้รับจัดสรรงบประมาณจากทางราชการนั้น ต้อง ดำเนินการให้ถูกต้องตามแบบ วิธีการ ขั้นตอนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

ซึ่งต้องมีคณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง และผู้ควบคุมงานก่อสร้างซึ่งมีความรู้ความชำนาญ คอยกำกับ ตรวจสอบการก่อสร้างทุกระยะให้ตรงมาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนด และเมื่อโรงเรียนได้รับมอบอาคารหรือสิ่งก่อสร้างแล้ว ต้องคอยดูแลรักษา ตกแต่งปรับปรุงให้ทันสมัย และใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร จึงเห็นมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ เลหาทวิกุล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า สภาพแวดล้อมใน โรงเรียนด้านกายภาพมีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารเรียนและอาคารประกอบ เช่น โรงอาหาร โรงพลศึกษา และโรงฝึกงาน ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำคือ โรงเรียนมีห้องพิเศษอื่น ๆ จำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมในโรงเรียนมีความสะอาดปราศจากกลิ่นเหม็น และโรงเรียนมีที่พักผ่อนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีพื้นที่และบริเวณจำกัด ไม่เพียงพอต่อการสร้างสถานที่พักผ่อน และขาดงบประมาณในการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม สวนหย่อม ศาลาหรือบริเวณที่นั่งพัก และขาดงบประมาณที่จะจ้างคนงานหรือผู้ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณอาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ ชวลิต พุททวงศ์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนว่า สถานศึกษามุ่งจัดสิ่งแวดล้อมด้านวัตถุมากกว่าด้านอื่น ๆ เช่น เน้นการปลูกสร้างอาคารใหญ่โต หรือความสวยงามด้านประดับตกแต่งมากเกินไป แทนที่จะเน้นด้านความสะอาดเรียบร้อย การรักษาความสะอาดในโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไปยังไม่ดีพอ และมักถือว่าการรักษาความสะอาดเป็นหน้าที่ของคนงาน นักการภารโรงเท่านั้น บางครั้งการใช้เครื่องมือเครื่องมือและเครื่องสุขภัณฑ์ไม่ถูกวิธี มักจะทำความสกปรกเสียหายให้เกิดขึ้น

2) ด้านการบริหาร พบว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ด้านการบริหารเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่หนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใช้เทคนิคการบริหารโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย การเสนอแผนงาน โครงการ ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงคือ โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน รongลงมาคือมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากร ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

มีการส่งเสริมให้นักเรียนจัดและเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และมีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานโรงเรียน มีงานหรือภารกิจที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป จะเห็นว่างานทุกด้านเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป มีความสำคัญรองลงมาจากงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลัก โรงเรียนจึงได้มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ และสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานต่อชุมชน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และในงานบุคลากรผู้บริหารได้กระจายงานหรือมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงกับความรู้ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล จึงเห็นมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ เลาหวิภูล (2544 : 41) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริหาร พบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนจัดและเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา และศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก การสนับสนุนให้นักเรียนแสดงผลงานและกิจกรรมต่อชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำคือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินด้านสภาพแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การกำหนดโครงการหรือการวางแผนงานบริหารส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้ร่วมกันกำหนด ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ชุมชนรับรู้ส่วนใหญ่อยู่ในรูปเอกสารหรือแผ่นพับที่แจกให้นักเรียนไปอาจไม่ถึงมือผู้ปกครองหรือไม่ทั่วถึงทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต พบว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาน้อย นักศึกษาได้รับความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนน้อย และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ เลาหวิภูล (2544 : 41) ที่พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระยองวิทยาคม ด้านการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากการสื่อสาร การประสานงานยังไม่ดีพอ

3) ด้านวิชาการ พบว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเตตรา เขต 2 ด้านวิชาการเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสองเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง คือ โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวิชาการ รองลงมาคือโรงเรียนให้

ความสนใจและอำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียน ครูให้ความสนใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ครูให้ความสนใจและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน และครูส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ สื่อ และอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียน และมีระบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน มีการบอกวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการตัดสินให้ผู้เรียนทราบ จึงเห็นว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันธณีย์ วิหคโต (2537 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูดีเด่น วิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนอยู่ในระดับดี คือ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน มีการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดทันทีที่พบ โดยการแนะนำ และอธิบายข้อผิดพลาด มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดหาเหตุผล ให้เกิดความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับนักเรียน ใกล้ชิดเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด และมีความสนใจนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี และซ่อมแก้ไขเป็นรายบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำคือ นักเรียนมีโอกาสมิประเมินผลการสอนของครู การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ และครูเตรียมการสอนเป็นอย่างดีทุกครั้งที่เข้าสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาที่ครูต้องสอนให้ครบตามหลักสูตรและตามเวลาที่กำหนดมีมาก และจำนวนครูที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ครูต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ อีกนอกเหนือจากงานสอน ทำให้ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมประเมินการสอนของครู และการไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกวิชาเรียนเอง เป็นเพราะไม่มีครูที่ชำนาญการในทุก ๆ สาขาวิชา จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูที่มีอยู่จำเป็นต้องสอนวิชาที่ตนเองไม่ถนัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต พบว่าสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์เป็นกันเองมาก มีความตั้งใจในการสอน มีการเตรียมการสอน และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี แต่อาจารย์ยังเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการสอนของอาจารย์น้อย

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนนอกเขตเทศบาล และในเขตเทศบาล ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลมีระดับความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเทศบาล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิรติ จันทรมณี (2537 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา

สภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง มีรายการการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดได้มากกว่าและจัดได้เหมาะสมกว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกตัวเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ นามทองตัน (2434 : 50) ที่วิจัยเรื่องบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองมีสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมแต่ละรายการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกตัวเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรหาร เทียมเมฆ (2546 : 43) ที่ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน นอกเขต และในเขตเทศบาล โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยโรงเรียนในเขตเทศบาลจัดสภาพสิ่งแวดล้อม ได้เหมาะสมกว่าโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาล ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน ในตัวเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางด้านสาธารณูปโภค ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี นักเรียนที่เข้ามาเรียนเป็นบุตรธิดาของนักธุรกิจ พ่อค้า ประชาชนที่มีฐานะดี และข้าราชการ จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะมีผู้คนสัญจรไปมาและแวะเวียนเข้ามา เยี่ยมเยียนอยู่เสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เกี่ยวกับการศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

- 1) ด้านกายภาพ โรงเรียนควรจัดให้มีที่พักผ่อนภายในโรงเรียนให้เพียงพอ ควรเพิ่มปริมาณห้องน้ำ ห้องส้วม ปรับปรุงเรื่องการทำความสะดวกห้องน้ำห้องส้วมและการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอย เช่น จัดให้มีที่รองรับขยะ หรือเตาเผาขยะ
- 2) ด้านการบริหาร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ทั่วถึง เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียน
- 3) ด้านวิชาการ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและประเมินผลการสอนของครู ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเรียนวิชาด้วยตนเอง และครูควรเตรียมการสอนทุกครั้งที่เข้าสอน

4) โรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเทศบาลควรดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริหารและด้านกายภาพ
- 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล
- 3) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
- 4) ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
- 5) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา